

1. ชื่อผลงานเรื่อง กระบวนการสื่อสารด้านการส่งเสริมสุขภาพทางวิทยุชุมชน
(สื่อสารการส่งเสริมสุขภาพทางวิทยุชุมชน)

2. ระยะเวลาที่ดำเนินการ ปีงบประมาณ 2552 - 2553

3. สรุปเค้าโครงเรื่อง

3.1 หลักการและเหตุผล

ประเทศไทย ต้องเผชิญกับพลวัตของสังคมสมัยใหม่ ภายใต้กระแสบริโภคนิยมและวัตถุนิยม เครื่องมือสำคัญอันหนึ่ง สำหรับลัทธินิยมบริโภคนิยมและวัตถุนิยม ก็คือ “สื่อ” ซึ่งสื่อ นับว่ามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ให้รู้เท่าทันกระแสโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และได้ส่งผลกระทบต่ออย่างกว้างขวาง ต่อสถาบันครอบครัว ทั้งนี้เพราะสื่อมีอิทธิพลและเป็นต้นแบบของพฤติกรรม แนวคิด และวิถีการดำเนินชีวิตของประชาชน หากสื่อต่างๆ ได้นำเสนอเนื้อหาสาระที่มีคุณภาพ ก็จะทำให้ประชาชนและสมาชิกในครอบครัว ได้รับการเรียนรู้ที่สร้างสรรค์และก้าวไกล แต่ขณะเดียวกันการนำเสนอของสื่อปัจจุบันได้ก่อให้เกิดปัญหาและมีผลกระทบต่อครอบครัวและสังคมโดยรวมหลายด้าน เช่น สื่อที่มีลักษณะกระตุ้นทางเพศและส่งเสริมความรุนแรงทางเพศ สื่อที่โฆษณาเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ทางธุรกิจก่อให้เกิดการเลียนแบบที่ไม่เหมาะสม และขัดต่อวัฒนธรรมอันดีงามของไทย เป็นต้น อย่างไรก็ตาม สื่อเป็นเสมือนดาบ 2 คม ที่ประชาชนต้องเรียนรู้ให้เท่าทันการนำเสนอ และรู้จักเลือกบริโภคสื่อที่สร้างสรรค์และมีคุณภาพ (ผลการเสวนารวมพลังสื่อสร้างสรรค์เพื่อสตรีและครอบครัว, 19 พฤษภาคม 2549)

การสื่อสาร เป็นเครื่องมือสำคัญ ในการสร้างกระแสให้ประชาชน เกิดการรับรู้ มีความตระหนักในการดูแลสุขภาพ มีส่วนร่วมในการเสริมสร้างสุขภาพร่วมกัน โดยเฉพาะการสื่อสารในชุมชน อันจะนำไปสู่การที่ประชาชนมีพฤติกรรมสุขภาพที่ถูกต้องเหมาะสม ปัจจุบันสื่อวิทยุชุมชน นับเป็นกระแสหลักที่ได้รับความนิยมจากประชาชนเป็นอย่างมาก และเป็นช่องทางที่สื่อสารกับประชาชนได้อย่างทั่วถึง มีการกระจายเสียงครอบคลุมทุกพื้นที่ และเป็นแนวร่วมการดำเนินงานที่มีพลังขับเคลื่อน และสามารถผลักดันให้เกิดการพัฒนาสุขภาพในเชิงรุก ทั้งระดับชุมชน ท้องถิ่น และประเทศชาติ ตามสภาพภูมิสังคม และวัฒนธรรมท้องถิ่นของตน ให้บังเกิดผลในการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้วิทยุชุมชนเป็นวิทยุที่จะต้องดำเนินการ “โดย” ประชาชน ดังนั้น ประชาชนจึงต้องมีความเข้าใจใหม่ ในเรื่องเกี่ยวกับบทบาทของตนเองกับวิทยุ จากแต่เดิมที่ประชาชนเคยเป็นเพียง “ผู้ฟังเฉยๆ” แต่ในรูปแบบวิทยุชุมชนอย่างใหม่นี้ ประชาชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในฐานะ “เจ้าของวิทยุชุมชน” ดังนั้น จึงต้องมีกลไกและกระบวนการต่างๆ ในการกระตุ้น ให้ประชาชนมีความตื่นตัว ในสิทธิการสื่อสารของประชาชน ซึ่งงานวิจัยเรื่องวิทยุชุมชนที่ผ่านมา ได้แสวงหากลไกต่างๆ หลายรูปแบบ เช่น การจัดฝึกอบรมเรื่องสิทธิการสื่อสารและวิทยุชุมชนให้แก่อาสาสมัคร การจัดวิทยุชุมชนสัญจรตามชุมชน หรือศูนย์รวมของเมืองต่าง ๆ การจัดนิทรรศการสัญจร

การประชาสัมพันธ์ วิทยุชุมชนผ่านสื่อต่างๆ การจัดเวทีเสวนาเวทีประชาคม เป็นต้น แน่แน่นอนว่าในระยะหัวเลี้ยวหัวต่อนี้ วิทยุชุมชนก็คงต้องการการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก ไม่ว่าจะเป็นทางด้านวิชาการ ทางเทคนิค ด้านการบริหารจัดการความรู้ในการผลิตรายการ งบประมาณ เป็นต้น (วิทยุชุมชน : กาญจนา แก้วเทพ , 2549)

จากสภาพการณ์ปัจจุบันชุมชนหลายแห่งในประเทศ อยู่ในระหว่างดำเนินการปฏิบัติการเรียนรู้ เรื่องการใช้สื่อวิทยุชุมชนเป็นช่องทางการสื่อสารเรื่องราวต่างๆ ที่เป็นไปตามความสนใจและความต้องการของชุมชน โดยมีสมาชิกในชุมชนที่เป็นอาสาสมัครร่วมกันรับผิดชอบ ทั้งด้านการบริหารจัดการ การระดมทุน รวมทั้งการจัดและการผลิตรายการ ด้วยหลักการสำคัญ คือ เพื่อประโยชน์สาธารณะและไม่ประกอบการอย่างธุรกิจเพื่อแสวงหาผลกำไร ซึ่งสาระเรื่องราวเกี่ยวกับ “สุขภาพ” เป็นประเด็นที่วิทยุชุมชนทุกแห่ง ให้ความสนใจนำเสนอในเนื้อหาสาระเรื่องราว และรูปแบบ หรือ วิธีการนำเสนอที่หลากหลาย แต่ที่สำคัญ เป็นกระบวนการสื่อสารที่กระทำโดยชุมชน เพื่อชุมชน ผ่านช่องทางการสื่อสารที่เป็นของชุมชน โดยมีสาระสำคัญในรัฐธรรมนูญ และ กฎหมาย เป็นองค์ประกอบสนับสนุนที่สำคัญ

ในระหว่างที่กระบวนการปฏิรูปสื่อ ยังอยู่ในระหว่างการรณรงค์กรออิสระและพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ แต่คณะรัฐมนตรี ได้มีมติเมื่อวันที่ 16 สิงหาคม 2548 ให้ดำเนินการวิทยุชุมชน ภายใต้เงื่อนไขทางเทคนิค คือ กำลังส่งไม่เกิน 30 วัตต์ เสาส่งไม่เกิน 30 เมตร และรัศมีครอบคลุมไม่เกิน 15 กิโลเมตร ทั้งยังห้ามการดำเนินการโฆษณาสินค้าทางธุรกิจด้วย แม้ว่าในทางปฏิบัติ หน่วยงานที่รับผิดชอบ มิได้มีการกำกับดูแลอย่างเคร่งครัด ให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว แต่ในความเป็นจริง มีวิทยุชุมชนจำนวนมากที่ดำเนินการอย่างเคารพในหลักการวิทยุชุมชน ที่มีสาระสำคัญ คือ เป็นสมบัติสาธารณะของชุมชน ที่ชุมชนร่วมเป็นเจ้าของ ร่วมใช้ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมได้รับประโยชน์ อย่างคำนึงถึงการเข้าถึงได้โดยง่าย ทั้งทางกายภาพ ระเบียบปฏิบัติ และด้วยการเคารพในสิทธิการสื่อสาร อย่างมีความรับผิดชอบของกลุ่มต่างๆ ในชุมชน

สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย ได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของการพัฒนาสุขภาพ เพื่อส่งเสริมให้คนไทยสุขภาพดี และได้มีการดำเนินงานพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพภาคีเครือข่าย เพื่อเป็นการส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการรวมพลัง สร้างสรรค์สื่อที่ดีมีคุณภาพ อันจะส่งผลให้ประชาชนมีความรู้ มีค่านิยมที่ถูกต้อง และมีการปฏิบัติที่เหมาะสม ที่จะนำไปสู่การมีสุขภาพดี ทั้งของตนเอง ครอบครัว และชุมชน รวมทั้งสามารถนำความรู้ ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน อย่างไรก็ตาม การที่ประชาชนจะมีสุขภาพดีได้นั้น ประชาชนต้องมีความรู้ เสริมสร้างจิตสำนึกและทักษะที่จำเป็น ให้มีพฤติกรรมสุขภาพที่ถูกต้องเหมาะสม สร้างกระแสให้ประชาชนรับรู้และตระหนักในการดูแลสุขภาพ ดังนั้น จึงมีความสนใจที่จะศึกษากระบวนการสื่อสารเนื้อหาสุขภาพทางวิทยุชุมชน และค้นหาต้นแบบของกระบวนการผลิตรายการสุขภาพของวิทยุชุมชน เพื่อที่จะนำข้อมูลที่

ได้มาใช้ในการวางแผนพัฒนาศักยภาพวิทยุชุมชน ให้เป็นช่องทางในการพัฒนาสุขภาพบุคคลและสุขภาพของชุมชน

3.2 บทวิเคราะห์/แนวความคิด/ข้อเสนอ

- **บทวิเคราะห์**

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการทบทวนทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง กับการสื่อสาร พบว่า สถานีวิทยุชุมชน มีการนำกระบวนการสื่อสารเข้ามาประยุกต์ ในการติดต่อสื่อสารกับประชาชนในชุมชน ซึ่งกระบวนการสื่อสารที่นำมาใช้ ประกอบด้วย

ผู้ส่งข่าวสาร (Sender) ผู้จัดรายการวิทยุชุมชนนั้น จะได้รับการคัดเลือกจาก คณะกรรมการของผู้ก่อตั้งวิทยุชุมชน และมีการเชิญชวนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดรายการ ซึ่ง ผู้จัดการวิทยุชุมชนมาจากแหล่งต่างๆ ได้แก่ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด โรงพยาบาล สถานีอนามัย องค์การบริหารส่วนตำบล ภาคประชาชน คือ อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) ผู้นำชุมชน ประชาชน ให้ความสนใจและมีใจรัก โดยผู้จัดการที่มีส่วนร่วมในการจัดรายการด้านสุขภาพ คือ นายแพทย์ พยาบาล เจ้าหน้าที่สาธารณสุข อาสาสมัครสาธารณสุข และประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชน ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสุขภาพเป็นอย่างดี นำเสนอเนื้อหาได้เข้าใจง่าย แต่ผู้จัดการด้านสุขภาพของวิทยุชุมชนบางแห่ง ควรได้รับการพัฒนาศักยภาพในการจัดรายการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และผู้จัดการด้านสุขภาพส่วนใหญ่มีแนวคิดเกี่ยวกับวิทยุชุมชนว่า “เป็นสื่อของชุมชนที่ ดำเนินการ โดยชุมชน เพื่อชุมชน” ไม่ควรดำเนินการในเชิงธุรกิจ ผู้จัดการทุกคน ควรมีใจอาสา มีจิต สาธารณะ เพื่อประโยชน์ของคนในชุมชน และควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมด้วย แต่การดำเนินการของ วิทยุชุมชนบางแห่ง ยังไม่ค่อยได้เปิดโอกาสให้ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วม และยังขาดการประเมินผล การรับฟังอย่างเป็นระบบ

ช่องทางการสื่อสาร (Chanel) ด้านสุขภาพทางวิทยุชุมชน พบว่า ในการออกรายการวิทยุชุมชน สามารถรับฟังรายการได้ชัดเจน การปรับหาคคลื่นเพื่อรับฟังรายการได้ง่าย ขณะฟังรายการไม่มี เสียงรบกวนจากคลื่นใกล้เคียง และขณะรับฟังรายการไม่มีการจางหายไปของเสียง และได้รับประโยชน์ ในด้านสาระข่าวสารสุขภาพ ความบันเทิง ความเพลิดเพลิน ตลอดจนความรู้ต่างๆ แต่การรับฟังวิทยุชุมชน ในการออกอากาศ มีข้อบกพร่องบางประการ และควรปรับปรุง ได้แก่ การปรับหาคคลื่นบางครั้งมีคลื่น แทรก จนต้องปิดวิทยุ ควรให้เพิ่มกิจกรรมร่วมกับผู้ฟังบ้าง และควรมีรายการเพื่อสุขภาพให้ครอบคลุม มากยิ่งขึ้น ตลอดจนควรขยายเวลาในการออกอากาศเพิ่ม และส่วนใหญ่ยังไม่สามารถให้ผู้ฟัง ติดต่อสื่อสารสองทางในการจัดรายการสดได้สะดวก

เนื้อหาด้านสุขภาพ (Message) ผู้จัดรายการวิทยุชุมชน ได้มีการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลจากแหล่งความรู้ต่างๆ ได้แก่ สำนักงานสาธารณสุข โรงพยาบาล สถานีนอนามัย เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล และหน่วยงานต่างๆ ที่เป็นแหล่งให้ความรู้ เมื่อได้ข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพต่างๆแล้ว นำมาวางแผนจัดทำตารางการเผยแพร่ให้ความรู้ และในการจัดรายการด้านสุขภาพ ยังมีการเชิญผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ มาเป็นผู้ให้ความรู้ผ่านทางวิทยุชุมชน ได้แก่ แพทย์ พยาบาล อาสาสมัครสาธารณสุข(อสม.) ส่วนรายการอื่นๆ ได้มีการสอดแทรกสาระด้านสุขภาพ โดยมีผู้จัดรายการที่หลากหลาย เช่น สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้นำชุมชน เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อต้องการให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพที่ถูกต้อง เหมาะสมและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ตลอดจนเปิดโอกาสให้ผู้ฟังได้มีส่วนร่วมในรายการ โดยการซักถามปัญหา และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับสุขภาพ สามารถเข้าร่วมจัดรายการได้ตามความเหมาะสมอีกด้วย โดยเนื้อหาที่น่าสนใจจะเน้นในการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค

ผู้รับสาร (Receiver) ประชาชนที่อาศัยในชุมชน ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อการจัดรายการวิทยุชุมชน และคิดว่าวิทยุชุมชน เป็นที่เชิดหน้าชูตาของหมู่บ้าน เป็นการดำเนินงานที่ดี การกระจายข่าวได้รวดเร็ว ให้ความรู้ ข้อมูล ข่าวสารได้ตรงตามความต้องการของประชาชน โดยเฉพาะการเผยแพร่เนื้อหาสาระเกี่ยวกับสุขภาพ เช่น การรับประทานอาหาร การเลือกซื้ออาหาร และเพิ่มเรื่องออกกำลังกายให้มากขึ้น เพิ่มความรู้ในด้านสิ่งแวดล้อม ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ แต่ผู้ฟังยังไม่ค่อยได้มีส่วนร่วมในรายการมากนัก และข่าวสารของชุมชนซึ่งมีประโยชน์ต่อชุมชน และยังทำให้คนในชุมชนได้รับทราบข้อมูลต่างๆ ที่ไม่เคยได้รับรู้มาก่อน จึงส่งผลให้ประชาชนในชุมชนได้รับความรู้แทบทุกด้าน

ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินงาน

1. ปัญหาค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปจัดรายการ
2. เครื่องมือ อุปกรณ์ในการออกอากาศ ยังไม่มีศักยภาพดีพอ
3. ขาดบุคลากรการจัดรายการด้านสุขภาพ และผู้จัดรายการด้านสุขภาพบางคน ยังขาดทักษะในด้านการจัดรายการ
4. ขาดงบประมาณในการสนับสนุนซื้อวัสดุ อุปกรณ์การจัดรายการ

● แนวความคิด

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัย จึงมีแนวความคิด ดังนี้

1. การนำเสนอรายการด้านสุขภาพเป็นเรื่องที่ดีมากให้ประโยชน์ต่อผู้ฟังและเป็นสื่อที่สร้างสรรค์ ทำให้คนในหมู่บ้าน หันมาสนใจเรื่องสุขภาพในชีวิตประจำวันมากขึ้น มีการตื่นตัวในการ

เฝ้าระวัง เรื่องโรคต่างๆ อย่างต่อเนื่อง และได้รับความรู้ความเพลิดเพลิน ทั้งด้านข่าวสารและเพลงที่ไพเราะอีกด้วย

2. การจัดรายการ ควรมีการเพิ่มเวลาในรายการที่เกี่ยวกับสุขภาพ การนำเสนอรายการสุขภาพ ควรนำเสนอแบบที่เข้าใจง่าย และให้ผู้ฟังมีส่วนร่วม ผู้จัดรายการบางคนไม่ใช่ นักพูดโดยตรง ทำให้การจัดรายการบางครั้ง อาจติดขัด พูดไม่ต่อเนื่อง ทำให้ไม่น่าสนใจเหมือนรายการวิทยุตามสถานีวิทยุต่างๆ การจัดรายการควรเปิดสปอตให้มากๆ และผู้จัดรายการควรมีความรู้ด้านสุขภาพเป็นอย่างดี

3. กระบวนการสื่อสารด้านสุขภาพ ควรมีลักษณะที่แตกต่างกันตามบริบทของแต่ละพื้นที่ แต่ส่วนที่คล้ายกัน ควรเป็นเรื่องของการนำเสนอเนื้อหาด้านการส่งเสริมสุขภาพ และแหล่งข้อมูลที่น่ามาจัดรายการ อาจนำมาจากหน่วยงานสาธารณสุขทั้งในและนอกพื้นที่ หรือนำมาจากสื่ออื่นๆ รวมทั้งสื่อบุคคลในพื้นที่ และควรมีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาสุขภาพ/ปัญหาสาธารณสุขในพื้นที่ด้วย แนวคิดของผู้จัดรายการด้านสุขภาพเกี่ยวกับวิทยุชุมชน ควรมีแนวคิดที่ยึดหลัก วิทยุชุมชนเป็นของชุมชน เพื่อชุมชน โดยชุมชน และไม่ดำเนินการในเชิงธุรกิจ ส่วนความต่าง ควรเป็นเรื่องของเทคนิคการนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพที่มีความแตกต่างกันออกไปบ้าง ตามความรู้ ความสามารถของผู้สื่อสาร

- **ข้อเสนอแนะ**

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ 3 ด้านหลักๆ คือ

1. ด้านการพัฒนาช่องทางการสื่อสาร

1.1 ควรจัดตั้งกองทุนสนับสนุนการดำเนินงานของวิทยุชุมชน ให้มีความคล่องตัวมากขึ้น

1.2 ควรพัฒนาอุปกรณ์ห้องส่งให้สามารถดำเนินการสื่อสาร 2 ทาง ได้ตอบกับผู้ฟังได้สะดวก

1.3 ควรมีการปรับหลักline เพื่อรับฟังรายการได้ง่าย ขณะรับฟังรายการไม่ควรมีเสียงรบกวนจากคลื่นใกล้เคียง หรือ ขณะรับฟังรายการไม่ควรมีการจางหายไปของเสียง

1.4 ควรเพิ่มกิจกรรมร่วมกับผู้ฟังบ้าง และ ควรมีรายการเพื่อสุขภาพให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น ตลอดจนควรขยายเวลาในการออกอากาศเพิ่ม

1.5 ควรดำเนินการพัฒนาเครือข่ายกระจายข่าวสาร ให้สามารถเชื่อมสัญญาณการออกอากาศ และพัฒนาห้องส่งวิทยุ เครื่องมือ อุปกรณ์ ให้สามารถจัดรายการสดแบบสื่อสาร 2 ทางได้สะดวกและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.6 ขยายการเชื่อมสัญญาณการออกอากาศรายการด้านสุขภาพ ให้ครอบคลุมทั้งจังหวัด โดยการขอความร่วมมือวิทยุชุมชน ส่วนวิทยุชุมชนที่ไม่สามารถเชื่อมสัญญาณการออกอากาศได้ ก็ควรจะบันทึกเทปรายการส่งไปให้ออกอากาศ ในเวลาอื่นๆ ในวันเดียวกัน

2. ด้านผู้ส่งสารและเทคนิคการนำเสนอ

2.1 ผู้ส่งสารที่มีประสบการณ์ในการจัดรายการมามาก หรือเป็นบุคคลที่มีความน่าเชื่อถือ เช่น แพทย์ พยาบาล นักสาธารณสุข ควรใช้รูปแบบการสนทนาและเปิดโอกาสให้ผู้ฟังมีส่วนร่วม โดยการซักถามปัญหาข้อสงสัยได้ และเน้นเป็นการให้คำแนะนำในการรักษาเบื้องต้น รวมถึงการป้องกันโรคและการส่งเสริมสุขภาพ ทั้งนี้ ต้องการให้ผู้ฟังได้ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องชัดเจนตามสถานการณ์ และยังสามารถซักถามได้ด้วย

2.2 ผู้ส่งสารที่เป็นอาสาสมัครสาธารณสุข เป็นผู้จัดรายการด้านสุขภาพเองและเคยผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรเทคนิคการผลิตและเผยแพร่ข่าวสารความรู้ด้านสุขภาพทางวิทยุกระจายเสียง ซึ่งจัดโดยส่วนราชการ จะสามารถถ่ายทอดความรู้ในรูปแบบของนิตยสารทางอากาศได้ คือ ในรายการจะมีความหลากหลายรูปแบบอยู่ในรายการเดียวกัน จึงทำให้รายการไม่น่าเบื่อ

2.3 รายการใดที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในรายการ หรือมีการโต้ตอบกัน จะเป็นการกระตุ้นให้ผู้ฟังคนอื่นๆ เข้ามามีส่วนร่วมด้วยมากขึ้น โดยเฉพาะถ้าเป็นการพูดคุยสนทนา ได้ตอบกันในประเด็นสุขภาพ จะยิ่งสร้างความน่าสนใจให้กับผู้ฟังมากขึ้น และถ้าได้พูดในประเด็นที่อยู่ในความสนใจตามสถานการณ์ ก็ยังมีกระแสตอบรับจากผู้ฟังมากยิ่งขึ้น

2.4 ผู้จัดรายการควรมีใจอาสา มีจิตสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของคนในชุมชนและควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมด้วย อาจเป็นทั้งบทบาทของผู้จัดรายการและผู้ฟัง มีการบริหารจัดการโดยชุมชน ในรูปของคณะกรรมการ และเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม มีมาตรการดำเนินงานที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ หรือ ถ้าการนำเสนอเนื้อหาและรูปแบบตอบสนองความต้องการของชุมชน ตามวัฒนธรรม ประเพณี หรือ ทัศนียภาพของชุมชน จะเป็นสิ่งที่ดึงดูดใจผู้ฟังได้เป็นอย่างดี

2.5 ผู้ส่งสาร ต้องให้ความสำคัญกับการดำเนินการสำรวจความต้องการรับฟังเนื้อหา ด้านสุขภาพข่าวสาร

2.6 ควรดำเนินการจัดอบรม เพื่อพัฒนาศักยภาพของนักจัดรายการวิทยุชุมชน อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีศักยภาพในการสื่อสารข้อมูลทางด้านสุขภาพให้กับประชาชน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.7 การจัดรายการ ควรเป็นเรื่องที่น่าสนใจ ตรงกับความต้องการของประชาชน โดยเฉพาะ การเผยแพร่เนื้อหาสาระเกี่ยวกับสุขภาพ ต้องสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้และสอดคล้องกับปัญหาของพื้นที่

2.8 จัดให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขจากสถานีอนามัยในพื้นที่ตำบลใกล้เคียง หรือผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพ มาเป็นผู้ให้ความรู้ด้านสุขภาพแก่ประชาชน

2.9 ดำเนินการจัดรายการในรูปแบบผสมผสาน คือ รายการด้านสุขภาพ ที่มีแพทย์ดำเนินการอยู่แล้วนั้น ก็เชิญผู้ร่วมรายการอื่นๆมาร่วมจัดรายการด้วย เช่น พระ ศิลปินพื้นบ้าน และเครือข่ายด้านสุขภาพ เกณฑ์ชุมชนและประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการออกอากาศแต่ละครั้งด้วย

3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนากระบวนการสื่อสารด้านสุขภาพให้มีประสิทธิภาพ

3.1 จัดตั้งชมรมสื่อประชาสัมพันธ์และพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครสาธารณสุขให้สามารถเป็นผู้สื่อสารทางวิทยุได้ ซึ่งจะทำหน้าที่เป็นผู้รายงานข่าวสารด้านสุขภาพ จากพื้นที่ต่างๆ ไปยังวิทยุชุมชน หรือวิทยุหลักอื่นๆด้วย

3.2 ควรดำเนินการศึกษาวิจัยอย่างต่อเนื่อง ตามแผนการพัฒนาของวิทยุชุมชน เพื่อให้ได้รูปแบบการสื่อสารด้านสุขภาพ ตามบริบทของชุมชนในแต่ละพื้นที่ และควรเน้นย้ำ ชักจูงใจ และให้ความรู้ในประเด็นด้านการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค เพื่อเป็นการลดงบประมาณในการรักษาพยาบาลผู้ป่วย ซึ่งถือว่าเป็นแนวทางในการร่วมพัฒนาประเทศ อีกทางหนึ่งด้วย และสอดคล้องกับนโยบายการสร้างสุขภาพนำการซ่อมสุขภาพ

3.3 ควรสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพการสื่อสารด้านสุขภาพ ให้กับนักจัดรายการวิทยุชุมชนและสนับสนุนสื่อในการเผยแพร่ทางวิทยุชุมชนอย่างต่อเนื่อง

3.4 ควรดำเนินการประสาน หรือจัดกิจกรรมเพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างหน่วยงานภาครัฐและสื่อภาคประชาชน

3.5 แม้วิทยุชุมชน จะไม่มุ่งแสวงหารายได้ใดๆ แต่ก็ยังมีความจำเป็นที่จะต้องใช้จ่ายเงินทุน การระดมทุน อาจใช้วิธีการเก็บค่าสมาชิก ตั้งตู้รับบริจาค ทอดผ้าป่า แข่งกีฬาการกุศล จัดแสดงดนตรี หรือ การของบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ ภายใต้อัตลักษณ์ที่ว่าเป็นการสนับสนุนที่ไม่มีเงื่อนไขใดๆ ดังนั้น การมีผู้นำที่เข้มแข็งและเป็นชุมชนที่เข้มแข็ง จะมีระบบการบริหารจัดการด้านงบประมาณที่มีประสิทธิภาพด้วย

3.6 จัดทำข่าวแจก หรือสื่อทางด้านสุขภาพ แจกให้กับนักจัดรายการวิทยุชุมชน เพื่อให้ นักจัดรายการฯ เผยแพร่ข้อมูลได้ทันสมัยและถูกต้องตามหลักวิชาการ

3.3 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบกระบวนการสื่อสารด้านสุขภาพทางวิทยุชุมชน ที่สามารถใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกระบวนการสื่อสารด้านสุขภาพทางวิทยุชุมชน ที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่นั้นๆ
2. ทำให้ทราบปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของวิทยุชุมชน ในประเด็นสุขภาพ
3. สามารถกำหนดทิศทาง การมีส่วนร่วมของบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข ต่อการพัฒนาชุมชนอย่างมีสัมพันธ์กับช่องทางการสื่อสาร ตลอดจนบริบท และ เงื่อนไขทางสังคม วัฒนธรรมของชุมชนต่างๆ

3.4 ตัวชี้วัดความสำเร็จ

1. ได้ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการสื่อสารทางวิทยุชุมชนที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งประกอบด้วย ผู้ส่งสาร เนื้อหา ช่องทางในการสื่อสารและผู้รับสาร
2. ได้ข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหา หรือประเด็นทางด้านการส่งเสริมสุขภาพของวิทยุชุมชน ที่ประชาชนต้องการรับฟัง
3. ได้ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยแห่งความสำเร็จ / ปัญหาอุปสรรค ในการดำเนินงานของวิทยุชุมชนในประเด็นของการส่งเสริมสุขภาพ